

RAPORT

DE MONITORIZARE A IMPLEMENTĂRII

Agendei Naționale de Business

—●—

*Prioritățile businessului pentru crearea
unui mediu atractiv și competitiv de afaceri*

Martie 2016

ACEST RAPORT ESTE UN PRODUS AL AGENDEI NAȚIONALE DE BUSINESS, FACILITAT DE IDIS "VIITORUL", CU SUPORTUL CIPE (CENTER FOR INTERNATIONAL PRIVATE ENTERPRISE).

Agenda Națională de Business din Moldova (ANB) reprezintă o platformă comună a peste 30 de asociații de business și Camere de Comerț și Industrie, reunite în cadrul rețelei cu scopul de a influența politicile și practicile autorităților publice din domeniul dezvoltării activității de afaceri, prin participarea lor activă și transparentă la toate etapele dialogului public-privat (DPP).

Institutul pentru Dezvoltare și Inițative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

CIPE este una dintre cele patru instituții de bază al National Endowment for Democracy (NED). Din 1983, CIPE a susținut mai mult de 1.000 de inițiative locale în peste 100 de țări în curs de dezvoltare privind politica de advocacy și reforma instituțională. CIPE oferă asistență de management și sprijin financiar la nivel local organizațiilor pentru a-și consolideze capacitatea de implementare a reformelor democratice și economice.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale publicației trebuie să conțină referințe la ANB și/sau IDIS "Viitorul".

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați Coordonatorul Relații Publice al IDIS „Viitorul”.
PERSOANA DE CONTACT: Diana Lungu – diana.lungu@viitorul.org.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 21 09 32
Fax: (373-22) 24 57 14
www.business.viitorul.org
www.viitorul.org

Cuprins

Abrevieri	4
Introducere	5
Metodologia monitorizării	7
Monitorizarea progresului în implementarea priorităților ANB 2012-2013	9
Monitorizarea recomandărilor Audierilor Publice pe platforma ANB	27
Concluzii și recomandări	32

Abrevieri

AIR	Analiza Impactului de Reglementare
ANB	Agenda Națională de Business
CCI	Camere de Comerț și Industrie
CF	Codul Fiscal
CNA	Centrul Național Anticorupție
CV	Codul Vamal
FPAC	Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității RM
FPMA	Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014
HG	Hotărâre de Guvern
IFPS	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
ME	Ministerul Economiei
MF	Ministerul Finanțelor
MTID	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
PAG	Programul de Activitate al Guvernului
PA	Planul de Acțiuni al Guvernului
RM	Republica Moldova
SIA	Serviciul Informațional Automatizat
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SV	Serviciul Vamal
TIC	Tehnologia informației și comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană

Introducere

Raportul de față monitorizează progresul de implementare a priorităților și soluțiilor de ameliorare a condițiilor de desfășurare a afacerilor în R. Moldova. Acestea au fost formulate de Agenda Națională de Business (ANB) în cadrul diverselor activități de advocacy pentru perioada scursă de la lansarea ultimului raport de monitorizare (septembrie 2014). Cu precădere, acesta, tradițional, urmărește progresul în implementarea soluțiilor formulate în cadrul priorităților ANB 2012-2013 în domeniile politicilor și administrării fiscale și vamale, dar și a recomandărilor lansate în cadrul audierilor publice (AP) organizate pe platforma ANB:

1. AP din 10 iunie 2014 „Amenzile și penalitățile fiscale – un stimulent pentru conformarea benevolă sau barieră pentru întreprinzătorii?”;
2. AP din 11 decembrie 2014 „În ce măsură sistemul educațional din Republica Moldova satisface nevoile de forță de muncă ale companiilor?”;
3. AP din 16 decembrie 2015 „Cum poate ghișeu unic să devină o soluție eficientă pentru serviciile publice prestate businessului la nivel local?”.

Perioada în care a fost efectuată monitorizarea priorităților și recomandărilor menționate a fost caracterizată de o instabilitate politică accentuată: din septembrie 2014 și până la momentul lansării prezentului raport s-au schimbat patru guverne, ceea ce înseamnă, în medie, un guvern la fiecare 4,5 luni. Evident, în aceste condiții nu doar a fost dificil de urmărit progresul în implementarea politicilor publice (4 programe de guvernare diferite), ci și a suferit extrem de mult calitatea acestor politici. Din cauza crizelor politice și a schimbărilor frecvente de guverne, implementarea reformelor și a majorității soluțiilor de îmbunătățire a calității mediului de afaceri a trenat. În aceste condiții, nu am atestat careva progrese semnificative în realizarea dezideratelor comunității de afaceri pe platforma ANB, exprimate în cadrul evenimentelor la care am făcut referire mai sus. Totuși, datorită perioadei mai lungi de monitorizare (aproape 1,5 ani), putem vorbi despre anumite progrese în comparație cu perioadele precedente. Asta se referă cu precădere la măsurarea progresului în implementarea soluțiilor ANB 2012-2013.

Astfel, spre deosebire de perioadele precedente, am atestat implementarea în totalitate a unei propuneri din cadrul ANB 2012-2013. Este vorba despre eliminarea pragului de 100 mii lei la înregistrarea benevolă a agenților economici în calitate de plătitori de TVA.

S-a majorat și numărul soluțiilor propuse de ANB în raport cu care am atestat un progres parțial sau acțiuni în curs de realizare: de la 51% (20 soluții) în septembrie 2014, până la 61% (24 soluții) în prezent.

Respectiv, s-a redus numărul soluțiilor în privința cărora nu am înregistrat un progres – de la 46% (18 soluții) până la 31% (12 soluții). Totodată, și numărul priorităților, în raport cu care s-a înregistrat un regres, este în creștere. La problema sancțiunilor fiscale aplicate agenților economici s-a adăugat acum și cea legată de ingerința autorităților în modul de determinare a cheltuielilor deductibile în scopuri fiscale (limitarea deducerii uzurii și cheltuielilor pentru întreținerea, funcționarea și reparația autoturismelor doar pentru un singur autoturism pentru fiecare subdiviziune a agentului economic).

Calificativul acordat	% din numărul de soluții concrete propuse pentru realizarea priorităților ANB etichetate cu calificativul corespunzător			
	Mart. 2016	Sept. 2014	Sept. 2013	Oct. 2012
Realizat	3%	0%	0%	0%
Parțial realizat/În curs de realizare	61%	51%	28%	24%
Fără schimbări	31%	46%	64%	61%
Situația s-a înrăutățit	5%	3%	8%	14%
TOTAL	100%	100%	100%	100%

În privința recomandărilor formulate în cadrul celor trei audieri publice, menționate mai sus, am atestat anumite progrese (acțiuni în curs de realizare) doar în privința a 5 dintre cele 24 de recomandări monitorizate. Este vorba despre:

- ♦ completarea legislației în domeniul medierii și elaborarea mecanismelor noi privind medierea fiscală (măsură prevăzută în Programul de activitate al Guvernului 2016-2018);
- ♦ actualizarea Clasificatorului Ocupațiilor din RM (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2015);
- ♦ crearea centrelor de excelență pe domenii ocupaționale în baza instituțiilor de învățământ (în derulare, aprobat de Consiliul coordonator național în domeniul învățământului profesional tehnic, Regulamentul de funcționare a Centrelor de excelență în învățământul profesional tehnic și Proiectul cu privire la instituirea a 10 centre de excelență în învățământul profesional tehnic);
- ♦ implementarea programelor de formare profesională și dezvoltare a competențelor antreprenoriale în corelație cu necesitățile pieței forței de muncă (la fel, măsură prevăzută în Programul de activitate al Guvernului 2016-2018);
- ♦ aprobarea Conceptului "Ghișeu Unic" pentru toate autoritățile publice (inclusiv cele locale) care prestează servicii administrative (elaborat studiul de fezabilitate pentru stabilirea unui organ de stat în calitate de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permissive la nivel central și local).

Metodologia monitorizării

Metodologia utilizată s-a bazat pe arsenalul tradițional de instrumente folosit în cadrul rețelei ANB. Printre instrumentele concrete de monitorizare folosite se numără:

- 1. Ședințele grupului de lucru** pentru monitorizarea implementării priorităților ANB, constituit din reprezentanți ai asociațiilor membre ale ANB și CCI.
- 2. Rapoartele de implementare și monitorizare a priorităților ANB 2012-2013**, din octombrie 2012, septembrie 2013 și septembrie 2014.
- 3. Interviuri cu reprezentanții asociațiilor de business.**
- 4. Analiza programelor, planurilor, rapoartele de activitate, și altor documente de politici ale autorităților**, relevante pentru prioritățile ANB. Printre documentele examinate se numără:
 - Programul de Activitate a Guvernului pentru anii 2016-2018;
 - Foaia de parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.765 din 25.09.2013;
 - Raportul final de monitorizare a implementării Foi de parcurs pentru acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014 (situația din 31.12.2014);
 - Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova, aprobată prin HG nr. 4 din 14.01.2014;
 - Raportul privind activitatea Ministerului Economiei în anul 2015;
 - Raportul privind implementarea Foi de parcurs pentru ameliorarea competitivității RM în perioada 2014-sem I 2015;
 - Raportul de activitate al Serviciului Vamal pentru anul 2015.
- 5. Buletinul lunar ANB al modificărilor legislative.**
- 6. Monitorizarea site-urilor ministerelor, agențiilor și altor autorități de stat.**
- 7. Examinarea altor surse de informații** (agenții de știri, site-uri ale asociațiilor de business, ONG-uri și organizații profesionale care activează în domeniile monitorizate de ANB).

Implementarea priorităților ANB în domeniile fiscal și vamal

Domenii	Priorități	Gradul de realizare
Domeniul fiscal	1. Optimizarea procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice, creșterea eficienței și rapidității procesului și implementarea sistemelor informaționale eficiente în domeniul urmăririi impozitelor, inclusiv a mecanismului electronic de guvernare.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	Creșterea calității actelor normative din domeniul administrării fiscale și eliminarea posibilității de interpretare arbitrară a acestora.	<i>Fără schimbări</i>
	2. Aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relația cu organele de control.	<i>Fără schimbări</i>
	3. Excluderea sancțiunilor exagerate în cazul încălcărilor neintenționate și a lipsei prejudiciilor directe aduse statului. Introducerea echilibrului între mărirea prejudiciului cauzat și cea a sancțiunii aplicate.	<i>Fără schimbări</i>
	4. Oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitoare de TVA imediat după înregistrare, fără vreo condiție de plafonare.	<i>Realizat</i>
	5. Stimularea importului de tehnologii noi (inclusiv importul produselor de tip software), prin reducerea poverii fiscale.	<i>Fără schimbări</i>
	6. Stimularea creșterii nivelului de pregătire profesională a cadrelor întreprinderilor prin permiterea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului.	<i>Realizat parțial</i>
Domeniul vamal	7. Reducerea poverii fiscale pentru activitățile vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate și promovare etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajați.	<i>Realizat parțial</i>
	8. Creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor și plăților vamale.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	9. Simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru efectuarea exportului.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	10. Excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție. Excluderea obligației de plată a taxelor și TVA la importul pieselor de schimb destinate reparațiilor acoperite de garanție.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	11. Aplicarea automată a termenului maxim de tranzit, prevăzut de legislația vamală, modificările fiind permise doar în cazuri excepționale, în baza prezentării unei motivări în scris.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	12. Asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor. Transferul datoriei de a demonstra incorectitudinea valorii în vamă a mărfurilor, de la declarant către autoritatea vamală.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>
	13. Recunoașterea certificatelor de conformitate internațională, emise de către statele cu care RM a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală.	<i>Realizat parțial/ În curs de realizare</i>

Monitorizarea progresului în implementarea priorităților ANB 2012–2013

Prioritatea 1. Optimizarea procedurilor de raportare obligatorie a mediului de afaceri față de autoritățile publice, creșterea eficienței și rapidității procesului și implementarea sistemelor informaționale eficiente în domeniul urmăririi impozitelor, inclusiv a mecanismului electronic de guvernare. Creșterea calității actelor normative din domeniul administrării fiscale și eliminarea posibilității de interpretare arbitrară a acestora.

SOLUȚIA 1: Asigurarea interconexiunii între sistemele informaționale ale diferitor organe de stat și implementarea mecanismelor electronice de raportare – Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
<i>Programul de activitate al Guvernului (PAG) pentru anii 2016-2018</i>	<i>FPMA 2013-2014, FPAC</i>
20. Simplificarea procesului de raportare financiară și statistică prin elaborarea și lansarea unei platforme unice de raportare la Inspectoratul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Biroul Național de Statistică. 19. Implementarea sistemului de declarare, raportare fiscală și achitare electronică. Dezvoltarea și modernizarea sistemului informațional al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat și integrarea acestuia cu alte sisteme.	A fost implementat sistemul e-Raportare în cadrul CNAM, CNAS și Biroul Național de Statistică, serviciul „Declarație electronică” de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat. Prin intermediul „Declarației electronice, în anul 2015, au fost prezentate 68% din totalul declarațiilor agenților economici. Prin intermediul acestui serviciu, în perioada ianuarie – noiembrie 2014, au fost prezentate 846440 declarații electronice ceea ce constituie circa 54,18% din totalul declarațiilor procesate. A fost inițiată implementarea mecanismului „un singur cont al contribuabilului”. În acest sens, a fost creat un Grup de lucru (GL), format din reprezentanți ai Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, IS “Fiscservinform”, Ministerului Finanțelor, CNAM, CNAS și Au fost încheiate acorduri și regulamente între Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și instituțiile publice, în baza cărora este asigurat accesul celor din urmă la sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat (SISFS), dar și recepționarea/înregistrarea în SISFS a informațiilor de la instituțiile publice. Au fost elaborate și lansate mai multe softuri pentru eficientizarea administrării și simplificarea raportării fiscale, printre care: SIA „e-Factura”; SIA „Contul curent al contribuabilului”; SIA „Evidența trasabilității sigiliilor de protecție aplicate mașinilor de casă și control cu memorie fiscală”; „Generarea automată a diapazoanelor cu serii și numere” în cadrul SI „Comanda on-line a formularelor tipizate cu regim special”; „e-Certificat”; modulul

17.Implementarea „Contului unic” de achitare a obligațiilor fiscale.	Serviciul Vamal. GL a elaborat proiectul Conceptului de achitare prin cont unic a plăților aferente bugetului public național.	„Înregistrarea cererii privind eliberarea certificatului privind lipsa sau existența restanțelor față de Bugetul Public Național” etc.
--	--	--

Soluția 2: *Elaborarea unui comentariu (interpretare) oficial la Codul Fiscal și adoptarea acestuia de către Parlament. Acest document va descrie detaliat interpretarea prevederilor Codului Fiscal, astfel încât să nu permită interpretarea arbitrară a acestuia – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Planurile de activitate ale Ministerului Finanțelor
1. Eficientizarea, sistematizarea și armonizarea legislației fiscale și vamale, prin elaborarea și adoptarea legislației noi (Codul fiscal și Codul vamal), care să asigure predictibilitatea, transparența, siguranța, echitatea și claritatea politicilor fiscale și vamale.	Pe pagina web a SFS a fost lansat modulul „Scriem Codul Fiscal”. Prin intermediul modulului respectiv se dorește implicarea societății civile în procesul de îmbunătățire a normelor fiscale, inclusiv la elaborarea noului Cod fiscal, care se preconizează a fi definitivat până la sfârșitul anului curent. La fel, și noul Cod vamal urmează a fi elaborat și aprobat până la sfârșitul trim. IV al anului 2016. Totuși, simpla înlocuire a Codurilor fiscale și vamale cu altele noi nu va rezolva problemele existente până nu va fi definitivată o viziune și reguli clare, în conformitate cu funcțiile politicii fiscale. Comunitatea de afaceri insistă asupra punerii de acord mai întâi a unei politici fiscale ca atare, după care să se poarte la elaborarea documentelor tehnice, așa ca Codul fiscal și vamal.

Soluția 3: *Inventarierea tuturor actelor normative subordonate legilor, inclusiv Hotărâri de Guvern, Ordine, instrucțiuni, regulamente, scrisori etc., din domeniul impozitării și administrării fiscale și aducerea acestora în concordanță deplină cu prevederile legilor – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC
23. Neadmiterea aprobării, fără analiza impactului de reglementare, a actelor normative și legislative care afectează sectorul privat.	Deși foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității prevede „Analiza anuală a impactului politicii fiscale și documentelor de politici fiscale asupra mediului de afaceri” și „Analiza proceselor și procedurilor curente de administrare fiscală pentru sporirea eficienței lor, identificarea și eliminarea deficiențelor”, printre acțiunile realizate în prezent nu am regăsit măsuri corespunzătoare acestor deziderate.
43. Instituirea unui mecanism structurat și permanent de consultare cu mediul de afaceri la elaborarea politicilor de dezvoltare durabilă a diferitor ramuri ale economiei naționale.	

Prioritatea 2. Aplicarea prezumției de nevinovăție mediului de afaceri în relația cu organele de control

Soluția 1: *Delimitarea clară a funcțiilor și prerogativelor organelor cu funcții de control și eliminarea vidurilor legislative ce permit funcționarilor publici să interpreteze în mod arbitrar actul normativ. Stabilirea vinovăției sau nevinovăției agentului economic exclusiv de către instanța de judecată. Transferul sarcinii probațiunii de la agentul economic către instituțiile publice – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC	
14. Creșterea transparenței în procesul de efectuare a controalelor la agenții economici și diminuarea treptată a numărului acestora. Asigurarea funcționalității operaționale și extinderea Registrului de stat al controalelor, inclusiv cele efectuate de CNA.	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a aprobat Metodologia de planificare a controlului fiscal în baza analizei criteriilor de risc. Prin Indicația Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 05 din 13.02.2015 privind managementul riscurilor de conformare la efectuarea controalelor fiscale, orice dispunere de efectuare a controlului se va executa doar odată cu prezentarea riscurilor de conformare fiscală identificate pentru fiecare contribuabil care urmează a fi supus controlului.	Deși FPAC conține mai multe acțiuni planificate la acest capitol, așa ca: „Efectuarea controalelor fiscale în baza unui sistem de evaluare a riscurilor”, „Limitarea numărului și reglementarea procedurii de efectuare a controalelor”, „Realizarea controalelor fiscale în baza riscului perceput, orientate preponderent spre prevenire și consiliere și nu spre încasări de amenzi – tr. I, 2014”, la capitolul realizări nu am putut regăsi decât reducerea numărului total de controale fiscale în raport cu anii precedenți.
16. Aplicarea principiilor de efectuare a controalelor de stat asupra activității de întreprinzător, inclusiv în domeniul fiscal și vamal.		
18. Stabilirea caracterului consultativ pentru controalele de stat efectuate la întreprinderile mici și mijlocii pe parcursul a trei ani de la înființarea întreprinderilor în cauză.		

Conform informațiilor IFPS, numărul controalelor fiscale la agenții economici este în continuă scădere, în același timp însă, suma contribuțiilor la bugetul de stat este în creștere. Astfel, sumele încasate suplimentar la buget, în urma efectuării controalelor s-au majorat de la 653,04 mil. lei în 2013, până la 1,2 miliarde lei în 2014 și la 1,19 miliarde lei, în nouă luni ale anului 2015. Conform șefului IFPS la acea perioadă, Ion Prisăcaru, pe parcursul anului 2013, numărul controalelor la agenții economici a fost de 74029. În 2014, această cifră a fost de 60400, iar în 9 luni ale anului 2015 au fost desfășurate 40156 de controale¹. Aceste tendințe sunt remarcate și de un studiu recent al Băncii Mondiale, care relevă că, pe de o parte, frecvența controalelor s-a diminuat prin reducerea numărului mediu anual de vizite la o întreprindere de la 6,5 la 3,8, însă efectul pozitiv a fost anihilat prin creșterea duratei cumulative a controalelor la o companie de la 4,5 zile la 78,6 zile. În același timp, 74% din companiile chestionate au indicat că procedurile referitoare la controale sunt la fel de dificile ca în anii precedenți, iar instituția cu cea mai mare frecvență și cea mai lungă durată a controalelor este fiscul².

Noul Guvern a elaborat un proiect de lege privind instituirea unui moratoriu/suspendarea controalelor de stat la agenții economici timp de 3 luni. Proiectul a fost votat în lectură finală de către Parlament la 04.03.2016. Legea stabilește moratoriul asupra controlului de stat, inclusiv fiscal, financiar, vamal, privind calitatea produselor/serviciilor, sănătatea publică, a parametrilor tehnologici și/sau a cerințelor specifice pentru genul de activitate desfășurat, privind respectarea normelor de protecție a muncii, sanitare și de apărare împotriva incendiilor, planificat sau inopinat, efectuate la fața locului, de către organele abilitate cu dreptul de a iniția controale. Deja la 02.02.16, prin Ordinul nr. 08, MF a dispus sistarea inițierii controalelor la fața locului prin toate metodele de verificare, până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la moratoriul asupra controlului de stat. Cu toate acestea, nici ordinul MF, nici inițiativa proiectul de Lege nu conțin măsuri cu caracter sistemic sau care abordează problema calității controalelor și schimbării opticii acestora de la sancționare și penalizare la consultare și suport pentru agenții economici în a se conforma reglementărilor existente. Astfel, măsura dată nu este privită de reprezentanții mediului de afaceri ca una durabilă și sustenabilă.

¹ http://adevarul.ro/moldova/economie/fisc-ul-facut-mai-putine-contrtoale-adus-maimulti-bani-bugetul-stat-an-1_563dbdfef5eaafab2c612612/index.html

² <http://www.mold-street.com/?go=news&n=4548>

Soluția 2: Implementarea unui mecanism de responsabilitate personală și instituțională a funcționarilor publici și a instituțiilor publice față de acțiunile întreprinse – Fără schimbări.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC
22.Elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță pentru autoritățile publice care reglementează activitatea de întreprinzător. Identificarea unui mecanism de evaluare externă independentă a tuturor autorităților publice cu funcții de reglementare și control de stat.	Instituirea mecanismului de sancționare a funcționarilor publici și a conducătorilor autorităților publice pentru nerespectarea cadrului normativ care reglementează activitatea de întreprinzător a fost inclusă în activitățile implementate cu suportul Proiectului Ameliorarea Competitivității II (PAC II), începând cu luna septembrie 2014. La etapa elaborării raportului de față nu am identificat, însă, careva modificări de ordin regulator în acest sens. Deși FPAC prevede: „Modificarea legislației relevante în vederea introducerii prevederilor privind răspunderea instituțională și/sau personală pentru administrarea fiscală defectuoasă”, acțiunea respectivă a fost exclusă din planul de implementare pe motiv că Legislația RM nu prevede noțiunea de „administrare fiscală defectuoasă”.

După cum menționam anterior, în pofida reducerii numărului controalelor efectuate, suma amenzilor și penalităților de pe urma acestora este în continuă creștere, ceea ce confirmă indirect faptul că amenzile și penalitățile, chiar dacă au fost excluse din planul bugetului de stat, sunt privite în continuare ca surse importante de completare a veniturilor statului, iar despre majorarea încasărilor de pe urma acestora se raportează ca despre o realizare.

Soluția 3: Excluderea practicii de planificare în bugetul de stat a veniturilor din amenzi și alte sancțiuni pecuniare – Realizat parțial.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica bugetar –fiscală
-	Articolul privind veniturile din amenzi și penalități a fost exclus din planul bugetului de stat, însă practica de planificare a încasărilor din amenzi persistă încă în activitatea inspectoratelor fiscale, ceea ce induce ideea despre camuflarea acestuia în alte componente ale bugetului de stat.

Prioritatea 3. Excluderea sancțiunilor exagerate, atunci când nu se confirmă intenția încălcării legii și existența unor prejudicii directe aduse statului, precum și introducerea echilibrului între mărimea prejudiciului adus și cea a sancțiunii aplicate.

Soluția 1: Scutirea de amenzi și penalități, în cazul când încălcările depistate au fost făcute fără intenție și nu au rezultat în prejudicii directe statului. Stabilirea mărimii sancțiunii în funcție de gravitatea încălcării și valoarea prejudiciului direct cauzat bugetului. Aplicarea sancțiunilor doar de către instanța de judecată – Fără schimbări.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC, politica fiscală pentru anul 2015
20.Revizuirea sistemului de penalități aplicate atât de SFS, cât și de Serviciul Vamal pentru încălcările minore comise de agenții economici, în scopul reducerii mărimii acestora. 33.Revizuirea principiilor și a conceptului de aplicare a răspunderii pentru comiterea încălcărilor legislației vamale, în sensul neadmiterii aplicării unor amenzi exagerat de mari pentru încălcările minore sau care nu au prejudiciat încasările la bugetul de stat. 18.Implementarea SIA „Sistemul de management al cazurilor”.	Ca și în cazul instituirii mecanismului de sancționare a funcționarilor publici și a conducătorilor autorităților publice pentru nerespectarea cadrului normativ ce reglementează activitatea de întreprinzător, în activitățile implementate cu suportul Proiectului Ameliorarea Competitivității II (PAC II), a fost inclusă și revizuirea anuală a sancțiunilor pentru nerespectarea cadrului normativ al activității de întreprinzător. Ca și în cazul precedent, însă, nu am atestat deocamdată careva modificări de ordin regulator în această direcție. Deși FPMA 2013-2014 prevedea printre acțiunile sale și revizuirea conceptului de aplicare a penalităților și amenzilor cu caracter fiscal, a mărimii acestora, în vederea corespunderii cu prejudiciul real cauzat, în calitate de realizare se menționează doar reducerea mărimii unor sancțiuni în anul 2014, după ce în proiectul politicii bugetar fiscale pentru același an acestea au fost majorate de câteva ori, stârnind un val de indignare din partea comunității de afaceri. FPAC prevede „Elaborarea mecanismelor de excludere din practică a atitudinii părtinitoare a organelor fiscale în cadrul controlului fiscal”. În calitate de realizare se prezintă emiterea unor circulare interne prin care IFS teritoriale au fost „atenționate” referitor la efectuarea controalelor bazate pe principialitate și corectitudinea aplicării normelor legale. În cadrul unui proiect de asistență din partea Agenției Fiscale Suedeze, a fost creat grupul de lucru „Control fiscal”, pentru elaborarea Manualului de control fiscal. Este în proces de elaborare SIA „Managementul cazurilor”, pentru monitorizarea etapelor procedurii de control fiscal. Una din modificările la politica fiscală pentru anul 2015 prevedea introducerea noțiunii de „încălcare fiscală nesemnificativă” la art. 231 al CF, pentru care se aplică sancțiuni fiscale mai ușoare. În practică însă, inspectorii fiscali evită să facă uz de prevederea respectivă, motivând că aceasta este una neclară și nu există proceduri de aplicare a ei.

În pofida numeroaselor prevederi ale documentelor de politici publice și „realizări” raportate, referitoare la schimbarea abordării în efectuarea controalelor și aplicarea amenzilor, tot mai mulți antreprenori se plâng că sunt supuși unor controale nejustificate și abuzive. În luna octombrie 2015, reprezentanții Camerei de Comerț Americane din Moldova au abordat această problemă la o întâlnire cu Premierul, Ministrul de Interne și șeful CNA, care au admis existența unor astfel de cazuri de abuz și au promis că vor revizui cadrul de reglementare și vor identifica soluții pentru a schimba mecanismele de control³. În

³ <http://jurnal.md/ro/economic/2015/10/15/antreprenorii-se-plang-ca-sunt-supusi-controalelor-nejustificate-si-abuzive/>

aceeași lună, problema controalelor de stat a fost discutată în cadrul unei ședințe a Consiliului Economic al Prim-ministrului, cu participarea reprezentanților Băncii Mondiale, Delegației UE și ai altor parteneri de dezvoltare. În cadrul ședinței, reprezentanții mediului de afaceri au invocat nereguli în efectuarea controlului de stat asupra activității de întreprinzător. Potrivit lor, unele autorități publice intervin în activitatea agenților economici fără a avea cauze clare, fără decizii de control și alte documente oficiale necesare. A fost semnalat și faptul că Sistemul Registrului de Stat al Controalelor (platforma informațională controale.gov.md), nu este valorificată de către o serie de instituții de stat abilitate cu funcția de control. Astfel, din 28 de instituții, doar 8 utilizează această platformă în conformitate cu legislația în vigoare⁴.

Prioritatea 4. Oferirea posibilității companiilor de a se înregistra ca plătitori de TVA imediat după înregistrare, fără condiții de plafonare.

Soluția 1: *Subiecții economici trebuie să aibă posibilitate să se înregistreze ca plătitori de TVA benevol și în orice moment, fără condiții suplimentare și numai în baza cererii prezentate la inspectoratele fiscale teritoriale - Realizat.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica bugetar fiscală pentru anul 2015
-	Odată cu intrarea în vigoare a politicii bugetar fiscale pentru anul 2015, agenții economici au obținut posibilitatea să se înregistreze benevol în calitate de plătitori ai T.V.A., chiar dacă valoarea livrărilor de mărfuri și servicii efectuate de aceștia este mai mică de 100 mii lei.

Prioritatea 5. Stimularea importului tehnologiilor noi, inclusiv al produselor de tip software, prin tratarea lor în scopuri fiscale ca mărfuri și neimpozitarea importului acestora cu impozitul pe venit la sursa de plată.

Soluția 1: *Tratarea în scopuri fiscale a tehnologiilor noi ca mărfuri și neimpozitarea importului lor cu impozitul pe venit la sursa de plată – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018		
-	-	-

Soluția 2: *Eliminarea din categoria de royalty (redevență) în Codul fiscal a remunerației în bani sau în natură plătită pentru achizițiile de software destinate exclusiv operării respectivului software fără alte modificări decât cele determinate de instalarea, implementarea, stocarea, îmbunătățirea sau utilizarea acestuia, precum și a remunerației în bani sau în natură plătită pentru achiziția în întregime a drepturilor de autor asupra unui software - Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018		
-	-	-

⁴ <http://www.gov.md/ro/content/consiliul-economic-al-prim-ministrului-discutat-problema-controalelor-de-stat-republica>

Prioritatea 6. Permitearea deducerii din baza impozabilă a cheltuielilor de educație și instruire a personalului (formare profesională) – Realizat parțial/în progres.

Soluția 1: *Includerea în Codul Fiscal a normei privind deductibilitatea în scopuri fiscale a cheltuielilor educaționale și de instruire a personalului și neimpozitarea persoanelor fizice pentru cheltuielile suportate de angajator în aceste scopuri – Realizat parțial.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica bugetar fiscală pentru anul 2014
8. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere de către agenții economici în scopuri fiscale.	După cum menționam și în raportul precedent, prin Legea nr.324 din 23.12.2013 (politica bugetar fiscală pentru anul 2014), art. 24 al CF a fost completat cu un nou alineat (19), care permite deducerea cheltuielilor suportate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. Ulterior, în Monitorul Oficial din data de 28.02.2014 a fost publicată HG nr. 144 din 26.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. În privința cheltuielilor pentru studiile profesionale ale angajaților, Regulamentul permite angajatorului deducerea lor în scopuri fiscale, la prezentarea unor documente confirmative: a) ordinul intern al angajatorului care specifică lista angajaților care beneficiază de studiile profesionale/de perfecționare profesională; b) contractul, factura sau alte documente care confirmă costurile suportate și prestarea serviciilor cu studiile profesionale/perfecționare profesională a angajaților. Totuși, în practică, procedura este una destul de complicată și companiile trebuie să dovedească că cheltuielile cu instruirea personalului sunt într-adevăr necesare, iar acest lucru lasă loc de subiectivism în aplicarea normei respective din partea organului fiscal.

Prioritatea 7. Reducerea poverii fiscale asupra activităților vitale de stimulare a vânzărilor (marketing, publicitate, promovarea vânzărilor etc.) și de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajații companiilor.

Soluția 1: *Excluderea impozitării cu TVA a cheltuielilor de promovare a vânzărilor, marketing, publicitate etc. prin modificarea art. 99 al Codului Fiscal și anularea art. 95 alin. (2) lit. c) – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018		
-	-	-

Soluția 2: Excluderea impozitării cu TVA a cheltuielilor de creare a condițiilor adecvate de lucru pentru angajați prin modificarea art. 99 al Codului Fiscal – Realizat parțial.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica bugetar fiscală pentru anul 2014
8. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere, de către agenții economici, în scopuri fiscale.	Odată cu intrarea în vigoare a modificărilor la CF, menționate ceva mai sus, (art. 24, alin. 19) și a Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului (HG nr. 144 din 26.02.2014), au fost excluse din categoria cheltuielilor impozabile cu TVA, cheltuielile suportate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului, în cuantumul stabilit de Regulament. Cheltuielile pentru transportul organizat al angajaților pot fi deduse (și scutite de TVA) în limita maximă a plafonului mediu de 25 lei (fără TVA) per angajat, pentru fiecare zi lucrată de către angajații transportați. În privința cheltuielilor pentru hrana organizată a angajaților, Regulamentul permite deducerea acestora (și scutirea de TVA) cu mențiunea că salariul mediu lunar brut la angajator va fi egal sau va depăși $\frac{3}{4}$ din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat pentru fiecare an. Limita maximă permisă spre deducere a fost stabilită la nivelul de 35 lei (fără TVA) per angajat pentru fiecare zi efectiv lucrată de către angajatul respectiv. Alte eventuale cheltuieli pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru ale angajaților (cu vaccinarea, asigurare cu ceai sau cafea a angajaților etc.) nu sunt pasibile în continuare deducerii și scutirii de impozitare cu TVA, conform prevederilor actuale ale CF (art. 24 și 99).

Soluția 3: Modificarea art. 24 (alin. 1) al Codului Fiscal, introducând norma conform căreia întreprinderea are dreptul exclusiv să hotărască care cheltuieli sunt necesare și ordinare pentru activitatea ei de antreprenor – Situația s-a înrăutățit.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica fiscală pentru anul 2015
8. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere de către agenții economici în scopuri fiscale.	Art. 24 al CF a fost modificat, însă într-o redacție mult mai restrictivă ca înainte. Astfel, conform modificărilor introduse în 2015, deducerea uzurii și cheltuielilor pentru întreținerea, funcționarea și reparația autoturismelor se permite doar pentru un singur autoturism pentru fiecare subdiviziune a agentului economic, ceea ce a redus și mai mult posibilitatea companiilor de a-și deduce cheltuielile necesare și ordinare pentru activitatea de afaceri.

Soluția 4: Permitea deducerii cheltuielilor pentru crearea condițiilor normale de lucru din punct de vedere al întreprinderii și conform legislației muncii – Realizat parțial.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica bugetar fiscală pentru anul 2014
8. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere, de către agenții economici în scopuri fiscale.	Singurele cheltuieli permise spre deducere, sunt cele cu transportul, hrana și studiile profesionale ale angajaților, în cuantumul și condițiile stipulate de Regulamentul cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului (HG nr. 144 din 26.02.2014).

Prioritatea 8. Creșterea transparenței activității Serviciului Vamal și a predictibilității procedurilor vamale, astfel încât agenții economici să poată prevedea pe cont propriu sumele care urmează a fi achitate pentru procedurile de import-export, precum și documentele pe care vor fi obligați să le prezinte, dar și durata și consecutivitatea procedurilor.

Soluția 1: Inventarierea tuturor actelor normative interne ale Serviciului Vamal legate de procedurile de import-export și afișarea lor pe site-ul Serviciului Vamal – Realizat parțial/în curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC
35.Perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea Serviciului Vamal	Conform prevederilor asumate în FPMA 2013-2014, toate actele normative emise de Serviciul Vamal, care au impact asupra activității de întreprinzător, trebuie însoțite de AIR și prezentate pentru examinare Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător. La fel, acestea urmează să fie publicate în Monitorul Oficial al RM (Legea nr. 324 din 23.12.2013 privind modificarea și completarea unor acte legislative (MO nr. 320-321/871 din 31.12.2013). Pe parcursul anului 2015, SV a remis Grupului de lucru AIR 13 proiecte de acte normative, iar pe parcursul anului 2014 – 18 acte normative. A fost elaborat un Raport de auto-evaluare a necesităților și priorităților RM în facilitarea comerțului și eliminarea constrângerilor pentru business. Cu suportul Băncii Mondiale a fost elaborat un studiu privind constrângerile pentru business, studiu care a fost prezentat recent (februarie 2016). Pentru realizarea prevederilor FPAC de revizuire a actelor normative și ordinelor SV, în vederea aducerii lor în conformitate cu angajamentele OMC, DCFTA și Acordul de Asociere, pe parcursul anului 2015 au fost revizuite 26 acte normative ale SV.

În cadrul Ședinței Guvernului din data de 12 martie 2016, Premierul Filip a anunțat despre semnarea a două dispoziții de Guvern care prevăd eliminarea constrângerilor existente asupra mediului de afaceri. Una dintre acestea vizează revizuirea ordinelor Serviciului Vamal cu impact asupra activității agenților economici, care se referă la procedurile, condițiile și restricțiile impuse agenților economici în cadrul controalelor vamale (emise cu încălcări ale prevederilor în vigoare - așa ca ordinele Serviciului Vamal lansate fără consultare cu mediul de afaceri, fără analiza impactului asupra mediului de afaceri, sau fără a fi publicate și înregistrate în Registrul actelor departamentale). Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției urmează ca, în termen de o lună, să analizeze aceste ordine și să le aducă în conformitate cu legislația⁵.

⁵ <http://gov.md/ro/content/numarul-de-acte-permisiive-si-licente-ar-putea-fi-redus-cu-25-la-suta-0>

Soluția 2: Aducerea acestor acte la o calitate care ar permite agenților economici să planifice de sine stătător și în prealabil mărimea plăților vamale, timpul necesar pentru procedurile de import și export, setul de documente necesar etc. - *Realizat parțial/În curs de realizare.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPAC
27. Dezvoltarea Sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.	Cu ajutorul Programului BRITE este implementată baza de date TARIM, care poate fi accesată electronic și are menirea să informeze solicitanții referitor la: lista exactă a mărfurilor supuse controlului; lista exactă a actelor permissive pentru categoriile respective de mărfuri; lista exactă a organelor de control și permissive. Din 1 martie 2015 a intrat în vigoare Legea privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor. Aceasta a unificat într-un singur document nomenclatura tarifară și cea statistică, precum și tarifele vamale la importul mărfurilor. Noile reguli presupun sincronizarea utilizării Nomenclurii combinate a mărfurilor cu UE și oferă posibilitatea companiilor să declare importul mărfurilor prin orice punct vamal în regim online. Pentru evitarea litigiilor, în lege a fost introdusă o regulă unică, ce va fi aplicată în cazul apariției divergențelor legate de clasificarea și codificarea mărfurilor. În asemenea cazuri vor fi aplicate Notele explicative ale Convenției Internaționale privind Sistemul Armonizat de Descriere și Codificare a Mărfurilor.

Recent, SV a afișat pe pagina sa web lista actelor necesare la efectuarea controlului documentar la vămuirea mărfurilor. În listă se regăsesc documentele comerciale, cele de transport, actele permissive, dar și actele ce se referă la restricțiile la introducerea sau scoaterea mărfurilor din vamă, actele suplimentare care pot fi solicitate pentru confirmarea declarațiilor vamale. Șeful Direcției control vamal, Vitalie Stratan, a declarat că nici un colaborator vamal nu va putea solicita prezentarea altor acte decât cele incluse în listă. Potrivit acestuia, pentru o tranzacție clasică, la efectuarea controlului documentar urmează a fi prezentate doar trei acte (factura comercială, necesară organelor vamale pentru a determina valoarea reală a mărfurilor importate și pentru stabilirea drepturilor și taxelor; documentele de transport în funcție de mijlocul de transport utilizat, ce confirmă legalitatea operațiunii de transportare a mărfurilor; și actul permisiv, eliberat de autoritățile emitente persoanelor fizice și juridice pentru practicarea activității de întreprinzător). „Alte acte la efectuarea controlului documentar vor fi solicitate doar în cazurile când agentul economic dorește să beneficieze de unele facilități, de tratament tarifar favorabil sau în baza analizei de risc. Sau, de exemplu, dacă mărfurile se aduc în țară nu pentru a fi comercializate în piață, dar pentru a majora capitalul statutar al unor întreprinderi”⁶.

Prioritatea 9. Simplificarea procedurilor și reducerea numărului de documente necesare pentru efectuarea exportului.

Soluția 1: Reducerea volumului documentației și simplificarea maximală a procedurilor pentru derularea exportului - *Realizat parțial/În curs de realizare.*

⁶ <http://www.ipn.md/ro/economie-business/74754>

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC
16.Implementarea pe deplin a sistemului de declarare vamală electronică la export și import. 34.Reducerea barierelor administrative la export, cu accent pe producătorii mici și mijlocii.	Prin Legea nr. 324 din 23.12.2013, au fost operate modificări și completări la art. 184² „Proceduri simplificate de vămuire” și 195² „Agentul economic autorizat” al Codului vamal. Pentru punerea în aplicare a procedurilor respective a fost elaborată și aprobată HG nr.647 din 07.08.2014. Procedura simplificată de vămuire permite declararea mărfurilor prin: a) procedura declarației incomplete – permite SV să accepte o declarație care nu conține toate datele sau care nu este însoțită de toate documentele necesare; b) procedura declarației simplificate – permite ca mărfurile să fie plasate sub un regim vamal la prezentarea declarației simplificate, cu prezentarea ulterioară a unei declarații suplimentare; c) procedura de vămuire la domiciliu – permite ca plasarea mărfurilor sub un regim vamal să se desfășoare la sediul declarantului. La rândul său, titularul certificatului AEO este supus unui număr mai mic de controale fizice și documentare decât ceilalți agenți economici. La sfârșitul anului 2015 titulari de certificate AEO erau 97 agenți economici. SV a dezvoltat capacitățile de a selecta pentru control fizic doar tranzacțiile suspecte de fraudă și evaziuni fiscale și să le direcționeze pe culoarul roșu pentru efectuarea controlului detaliat, în baza analizei de risc. Astfel, s-a redus ponderea controlului vamal fizic (culoarul roșu) de la 50% în 2009 până la 14,8% în 2015 la import și 2% la export. Prin HG nr. 279 din 20.05.2015 a fost redus numărul de acte necesare pentru declararea mărfurilor în vamă (atât la export, cât și la import) până la trei acte (factura, documentul de transport și actul permisiv, dacă pentru mărfurile declarate legislația prevede prezentarea unor licențe sau autorizații). Datorită acestor modificări, majoritatea operațiunilor de import /export care sunt vămuite pe culoarul verde (peste 90% de declarații vamale la export și peste 60% la import) pot fi declarate de agenții economici în baza doar a trei acte. Alte acte suplimentare se solicită doar în baza analizei de risc pentru confirmarea datelor indicate în declarația vamală. Pe parcursul anilor 2014-2015 a continuat implementarea conceptului de vămuire electronică la export/ import. La sfârșitul anului 2015, ponderea declarațiilor electronice în totalul declarațiilor la export a constituit cca. 61%. La data de 1 martie 2015 a fost lansată procedura de import electronic al mărfurilor la toate posturile vamale. Ponderea importului perfectat electronic la finele anului 2015 a constituit cca. 6%; Pe parcursul anului 2015, durata medie a controlului vamal a fost de 7 minute pentru culoarul verde (ținta - 20 minute); 63 minute pentru culoarul galben (ținta – 90 minute). În conformitate cu raportul Băncii Mondiale “Cost of Doing Business 2015”, timpul necesar pentru perfectarea unei operațiuni de import în anul 2015 a fost de 1,5 zile (1,9 zile în 2011), iar costul – 136 \$ (144 \$ în 2011). Pentru perfectarea unei operațiuni de export costurile respective în 2015 au fost de 2,1 zile și 37 \$ (1,6 zile și 85 \$ în anul 2011).

Soluția 2: *Perfecționarea procedurilor de control prin simplificarea și armonizarea acestora, precum și prin îmbunătățirea bazei tehnice și prin implementarea tehnologiilor moderne de scanare și control - Realizat parțial/În curs de realizare.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC	
24.Modernizarea sistemelor informaționale vamale și promovarea schimbului de informații vamale cu UE și alte state. Asigurarea interoperabilității cu sistemele informaționale europene.	SV a inițiat elaborarea Programului de Dezvoltare Strategică a SV pentru anii 2016-2018, în cadrul căruia va fi efectuată evaluarea noii versiuni a Customs Blueprints. Customs Blueprints reprezintă un set de recomandări bazat pe practicile UE, în baza cărora SV își poate evalua capacitățile operaționale.	A fost introdusă vămuirea electronică la export, începând cu luna noiembrie 2013. În anul 2015, ponderea declarațiilor electronice, în totalul declarațiilor la export, a constituit cca 61%. La 1 martie 2015 a fost lansată procedura de import electronic al mărfurilor la toate posturile vamale. Ponderea importului perfectat electronic la finele anului 2015 a constituit cca 6%.

Soluția 3: Eficientizarea coordonării între diferitele servicii de control, transport etc., de pe ambele părți ale frontierei - Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014
26.Dezvoltarea controlului comun la frontiera cu România și Ucraina, după principiul ghișeului unic.	La sfârșitul anului 2014 controlul comun se efectua în 4 puncte de trecere a frontierei de stat moldo – ucrainene: Criva – Mamaliga; Giurgiulești – Reni; Briceni – Rossoșani; Larga – Kelimienți. Începând cu 1 iulie, SV al RM, în colaborare cu Autoritatea vamală din România și cu sprijinul Comisiei Europene, a implementat proiectul-pilot privind recunoașterea Agențiilor Economice Autorizați (AEO) din UE, la postul vamal de frontieră Leușeni. Obiectivul general al proiectului pilot este facilitarea comerțului între UE și RM prin simplificarea procedurii de trecere a frontierei pentru agenții economici din toate statele-membre UE care dețin Certificate AEO.

Soluția 4: Aplicarea principiului ghișeului unic și utilizarea repetată a documentelor și datelor prezentate de către agenții economici, anterior Serviciului Vamal și altor instituții, prin intermediul unei rețele interconectate - Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014, FPAC	
25.Implementarea ghișeului unic bazat pe interacțiunea electronică dintre autoritatea vamală și alte autorități competente.	Din luna iunie 2014 este în proces de implementare modulul „Multi Agency”, care facilitează interacțiunea agențiilor publice în cadrul procesului de vămuire și permite integrarea serviciilor veterinare și fitosanitare, cât și certificatele eliberate de acestea.	În noiembrie-decembrie 2014, doi experți ai UE, au efectuat un studiu privind implementarea Ghișeului Unic în conformitate cu prevederile legislației UE. În martie 2015, de către Comisia Europeană a fost aprobată fișa proiectului TWINNING pentru dezvoltarea ghișeului unic la frontieră, urmând a fi selectate două țări partenere pentru acest proiect. La fel, pentru exportul

		produselor supuse controlului ANSA, a fost inițiată testarea modulului Multi Agency al SIIVAsycuda World la postul vamal Tudora-Starokazacie, iar apoi misiunea pilot de testare a modulului Multi Agency a fost extinsă în cadrul postului vamal Otaci – Moghiliiov-Podolsk. A fost inițiat un schimb automatizat de date între Camera Înregistrării de Stat (CÎS) și Inspectoratul Fiscal cu SV, în vederea transmiterii în regim on-line a datelor despre companii. Noua procedură are menirea de a scuti companiile de necesitatea de a se înregistra la SV la prima operațiune de export/import, iar SV va obține toate informațiile necesare pentru evidența plătitorilor vamali prin intermediul accesului electronic la sistemele informatice ale SFS și CÎS, fără solicitarea acestor informații de la antreprenori.
--	--	---

Soluția 5: Adoptarea unor reglementări normative detaliate și clare care să prevadă lista mărfurilor față de care să fie aplicate procedurile vamale simplificate și să reglementeze clar și detaliat procedurile simplificate de vămuire, care urmează a fi aplicate - Realizat parțial/în curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014
35.Perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea Serviciului Vamal. 27. Dezvoltarea Sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.	Prin Dispoziția Primului-ministru, nr. 45-d din 28 aprilie 2015, a fost instituit un grup de lucru pentru actualizarea Tarifului Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM). Din grupul de lucru fac parte reprezentanții SV (coordonatorul Grupului), Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Ministerului Agriculturii, Ministerului Culturii, Ministerului Mediului, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Agenției Medicamentelor, Serviciului de Informații și Securitate, Camerei de Licențiere, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, Secretariatului Consiliului Economic de pe lângă Prim-ministru. Grupul de lucru va revizui toate actele permissive la import/export (licențe, autorizații, certificate), în vederea stabilirii exacte a codului mărfii conform Nomenclaturii combinate a RM și introducerii în baza de date automatizată TARIM. Astfel, informația despre toate actele permissive (certificate, licențe, autorizații) necesare importului/exportului va fi simplu de găsit prin accesarea bazei de date automatizate TARIM, care este gestionată de către Serviciul Vamal și publicată pe pagina www.customs.gov.md. Datorită actualizării TARIM-ului, exportatorii și importatorii vor avea o certitudine și previzibilitate privind lista actelor permissive necesare pentru import/export, ceea ce va simplifica procedurile de vămuire, va reduce timpul și costurile aferente comerțului internațional.

Soluția 6: *Transferul controalelor vamale de la frontieră la punctele interne și de destinație, pentru reducerea presiunii asupra frontierelor - Realizat parțial/În curs de realizare.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Politica fiscală 2015
35.Perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea Serviciului Vamal	Au fost efectuate modificările în Codul vamal, (aprobat prin politica fiscală 2015, în vigoare din 01.05.15), privind introducerea conceptului de culoar albastru de vămuire, care presupune acordarea liberului de vamă fără efectuarea controlului vamal, cu efectuarea în baza principiului selectivității a controlului ulterior prin reverificarea declarației vamale. Acest instrument are menirea să reducă numărul controalelor la frontieră și respectiv durata și costurile aferente procedurilor de vămuire. Prin această procedură, controlul vamal se reorienta de la prima linie de control la controlul post-vămuire, prin implementarea unui sistem de reverificare a declarațiilor vamale. Această procedură simplificată se aplică tranzacțiilor și companiilor care nu prezintă risc sporit de fraudă și nu necesită efectuarea controlului fizic al mărfurilor. Iar de la 1 iulie 2013, SV a liberalizat procedura de vămuire la export și import, astfel agenții economici, indiferent de locul înregistrării, pot depune declarațiile vamale la orice post vamal.

Prioritatea 10. Excluderea obligației de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje de producție și prestare a serviciilor și a scutirii de taxe vamale și TVA la importul pieselor de schimb destinate deservirii pe garanție.

Soluția 1: *Excluderea obligațiunii de plată a TVA la importul de echipamente și utilaje destinate producției și prestării serviciilor - Realizat parțial/În curs de realizare.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPAC
-	După cum menționez și în raportul precedent, prin HG nr. 145 din 26.02.2014 a fost aprobat Regulamentul care determină modul de aplicare a facilităților fiscale prevăzute în art.103 alin.(1) pct. 29) din Codul fiscal și art.28 lit.q2) din Legea cu privire la tariful vamal. În conformitate cu prevederile respective, nu se aplică TVA și taxa vamală la importul livrărilor efectuate pe teritoriul țării a activelor materiale pe termen lung utilizate la fabricarea produselor, prestarea serviciilor și/sau la executarea lucrărilor destinate includerii în capitalul statutar (social). La fel, odată cu intrarea în vigoare a politicii fiscale pentru anul 2015, producătorii agricoli au fost scutiți de obligația de achitare a TVA la procurarea tractoarelor, combinelelor și altei tehnici agricole importate și/sau produse în Moldova. Această prevedere poate fi umbrită însă, dacă se acceptă propunerea înaintată de MF în politica fiscală pentru anul 2016 de exceptare a scutirii de TVA a părților (pieselor de schimb) pentru tehnica respectivă.

Soluția 2: *Scutirea de taxe și TVA la importul pieselor de schimb destinate deservirii pe garanție – Fără schimbări.*

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018		
-	-	-

Prioritatea 11. Aplicarea automată a termenului maxim de tranzit prevăzut de legislația vamală, aducând modificări doar în cazuri excepționale și motivate în scris.

Soluția 1: Excluderea practicilor de modificare nemotivată de către colaboratorii Vămii a termenului de tranzit, în sensul micșorării acestuia – Realizat parțial/în curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPAC
28.Facilitarea transportului internațional de mărfuri prin implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS).	Nu au survenit alte modificări, decât cele menționate deja în raportul precedent, legate de Ordinul SV nr. 131 din 18.02.2013 cu privire la unele aspecte ale procedurii de tranzit. Reiterăm că acesta prevede posibilitatea prelungirii termenului de tranzit stipulat de către Codul vamal la art. 42, alin. 2 (până la opt zile calendaristice), în cazul survenirii unor evenimente sau nereguli, în cazul încărcărilor/descărcărilor succesive și în cazul staționării mijloacelor de transport cu marfă în anumite zone de control vamal. Totuși, posibile modificări la acest capitol sunt posibile în legătură cu implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS) și armonizarea la legislația vamală comunitară. În 2015 a fost elaborată HG „Privind implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit”. În martie 2015 fișa proiectului TWINNING pentru implementarea NCTS a fost aprobată de către Comisia Europeană, urmând a fi selectate două țări partenere pentru proiectul în cauză. Totodată, în decembrie 2015 a fost definitivată specificația tehnică pentru proiectul aferent implementării sistemelor informaționale NCTS și selectivitate în tranzit. Proiectul urmează a fi inițiat în anul 2016. NCTS vine să înlocuiască vechile modalități de urmărire a tranzitului, bazat pe schimbul de documente tipărite. Acesta permite schimbul electronic de date între autoritățile vamale din diferite țări în paralel cu circulația propriu-zisă a bunurilor aflate în tranzit.

Soluția 2: Ajustarea termenului de tranzit pentru diferite categorii de transport, luând în considerație modul/modurile de transportare și realitățile impuse de către starea infrastructurii – Realizat parțial/în curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	Ordinul Serviciului Vamal nr.131-O din 18.02.2013
-	Același Ordin al SV nr.131-O din 18.02.2013 prevede că în cazul plasării mărfurilor sub regim vamal de tranzit național, timpul tranzitului se va acorda reieșind din particularitățile mijlocului de transport, condițiile climatice și cerințele specifice încărcăturii. De asemenea, în anumite cazuri (survenirea unor evenimente sau nereguli; încărcări/descărcări succesive și; staționarea mijloacelor de transport cu marfă în anumite zone de control vamal), transportatorii au obținut dreptul de a solicita printr-o cerere prelungirea termenului de tranzit.

Soluția 3: Modificarea art. 42 din Codul Vamal, alin. 2, care va avea următorul conținut: „Timpul tranzitului este de până la opt zile de la data trecerii frontierei vamale. El poate fi micșorat de către organul vamal doar în condiții excepționale, printr-o decizie motivată, eliberată persoanei ce beneficiază de tranzit – Fără schimbări.”

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018		
-	-	-

Prioritatea 12. Asigurarea transparenței modului de calculare a valorii în vamă a mărfurilor și transferul poverii de demonstrare a incorectitudinii valorii în vamă a mărfurilor de la declarant către autoritatea vamală.

Soluția 1: Modul de selectare a metodei de determinare a valorii mărfurilor în vamă, procedurile propriu-zise de calcul trebuie să fie transparente, clare și la îndemâna agentului economic, astfel încât acesta să poată calcula singur și în prealabil valoarea în vamă – Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPMA 2013-2014
27.Dezvoltarea Sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.	A fost aprobată HG nr. 1043 din 23.12.2013 cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul RM. Aceste modificări au scopul transpunerii normelor și procedurilor UE în cadrul regulator național. Regulamentul stipulează lista actelor necesare pentru confirmarea valorii în vamă a mărfurilor importate, actele suplimentare ce pot fi solicitate de către SV în cazul constatării unor divergențe sau a constatării riscului subevaluării. În cazul în care metoda de determinare a valorii în vamă în baza valorii tranzacției ori în baza prețului efectiv plătit nu poate fi aplicată, Regulamentul stabilește că SV trebuie să indice motivul neacceptării primei metode. La fel, se reglementează condițiile și modalitatea de aplicare a metodei de rezervă de determinare a valorii în vamă. Prin Ordinul SV nr. 445 din 17.10.2014 a fost aprobat Regulamentul privind amânarea determinării definitive a valorii în vamă a mărfurilor importate. Acesta reglementează cazurile de amânare a determinării definitive a valorii în vamă la solicitarea declarantului, procedura de amânare a determinării definitive a valorii în vamă. A fost elaborat proiectul HG „Cu privire la aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor cu referire la valoarea în vamă a mărfurilor”. Proiectul are ca obiective principale implementarea prevederilor europene de declarare și control a valorii în vamă, respectarea dreptului agentului economic de a dispune de mărfuri în cazul în care la momentul vămuirii acesta nu poate fi confirmată valoarea în vamă, cu condiția depunerii unei garanții.

Soluția 2: Asigurarea respectării prevederilor actuale ale Codului Vamal în ceea ce privește valoarea în vamă a mărfurilor: aplicarea doar a metodei „valoarea tranzacției”, în baza documentelor probatoare. În cazul dezacordului Serviciului Vamal cu valoarea mărfii confirmată documentar, povara demonstrării trebuie să fie asumată de către organul respectiv, nu de către agentul economic – Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	HG nr. 1043 din 23.12.2013
-	Nu au fost consemnate alte modificări, cu excepția celor menționate mai sus, legate de aprobarea Regulamentului cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul RM, potrivit căruia în cazul în care metoda de determinare a valorii în vamă în baza valorii tranzacției nu poate fi aplicată, SV trebuie să indice motivul neacceptării acestei metode, precum și să reglementeze condițiile și modalitatea de aplicare a metodei de rezervă de determinare a valorii în vamă.

Prioritatea 13. Recunoașterea certificatelor de conformitate internaționale emise de către statele cu care Republica Moldova a încheiat acorduri de recunoaștere mutuală și perfecționarea procedurilor de certificare a conformității.

Soluția 1: Aderarea R. Moldova la tratatele internaționale de recunoaștere a certificatelor de conformitate, în calitate de membru deplin, și recunoașterea mutuală a acestor certificate pe teritoriul țării - Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE
PAG 2016-2018	FPAC
2. Ajustarea standardelor naționale la standardele internaționale, europene și promovarea implementării acestora.	ME a elaborat proiectul de lege pentru modificarea cadrului legislativ, care prevede aproximarea legislației naționale la cerințele aplicabile domeniului de acreditare și evaluare a conformității din Regulamentul (CE) 765/2008 și Decizia 768/2008/CE al Parlamentului European și al Consiliului.
3. Preluarea sistemului european de infrastructură a calității și crearea premiselor pentru semnarea Acordului dintre RM și UE de recunoaștere a conformității produselor industriale.	Organismul Național de Standardizare a aderat la Comitetul European de Standardizare în domeniul Electrotehnic (CENELEC) în calitate de membru afiliat în baza Deciziei din 4 aprilie 2014 a Adunării Generale CENELEC. În 2015 au fost adoptate ca naționale 2491 de standarde europene (EN) și internaționale (ISO/CEI). Totodată, au fost anulate 230 de standarde naționale conflictuale cu standardele europene.

Soluția 2: Stabilirea unor mecanisme aplicabile de certificare în cazurile când organizațiile de standardizare nu dispun de echipament de testare necesar sau personal calificat pentru efectuarea certificării - Realizat parțial/În curs de realizare.

PREVEDERI	MĂSURI REALIZATE	
PAG 2016-2018	Planul de activitate al ME 2015	FPAC
-	În scopul dezvoltării și consolidării laboratoarelor de încercări, au fost identificate produsele din domeniul armonizat (Acordul privind ECA) care sunt exportate de către RM în UE și remisă spre examinare și expunere de opinii părților interesate lista produselor identificate. De asemenea, a fost instituit Grupul de lucru pentru elaborarea Planului de achiziții multianual privind procurarea echipamentului necesar pentru dotarea laboratoarelor de încercări, pentru definitivarea listei echipamentelor.	În conformitate cu FPAC, până la sfârșitul anului 2016 va fi dezvoltat, prin crearea de laboratoare, un sistem național pentru testarea inofensivității și calității produselor plasate pe piață, în special a produselor alimentare. La fel, instituțiile Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice sunt în proces de implementare a Programului de dezvoltare a rețelei de laboratoare. În 2014 laboratoarele a 10 Centre de Sănătate Publică zonale au fost asigurate cu echipament de laborator performant în cadrul proiectului cu suportul UE. Înzestrarea laboratoarelor cu echipament modern permite implementarea standardelor Europene (EN, ISO) în practică, inclusiv micșorarea timpului de efectuare a investigațiilor și a costurilor de testare.

Soluția 3: Stabilirea unor termene și practici adecvate pentru trecerea procedurii de standardizare și excluderea sancționării agenților economici pentru păstrarea bunurilor pe perioada procedurii de certificare a acestora - Realizat parțial/în curs de realizare.

Prevederi	Măsuri realizate
PAG 2016-2018	
-	După cum am menționat și în rapoartele precedente, s-a înregistrat un progres doar în privința excluderii sancționării agenților economici pentru păstrarea bunurilor pe perioada certificării. În conformitate cu studiul Băncii Mondiale „Cost of Doing Business 2015”, timpul necesar pentru certificarea echipamentului achiziționat de către agenții economici din RM s-a redus de la 12 zile în anul 2011, până la 9,8 zile în anul 2015. Pentru bunurile importate, timpul de certificare a rămas practic neschimbat: 9,7 zile în 2015 față de 9,6 zile în 2011, în schimb s-a redus puțin costul certificării – 76 \$ în 2015 față de 80 \$ în 2011.

Monitorizarea recomandărilor Audierilor Publice pe platforma ANB

Tema audierii publice/Recomandările Comisiei de experți	Progresul
<i>Amenzile și penalitățile fiscale – un stimulent pentru conformarea benevolă sau barieră pentru întreprinzătorii? (10 iunie 2014)</i>	
1. În cazul încălcărilor fiscale, analogic modului de examinare a contravențiilor și infracțiunilor, trebuie aplicat principiul constituțional al prezumției nevinovăției.	Fără schimbări
2. Se recomandă ca veniturile din sancțiunile fiscale să fie îndreptate la popularizarea și perfecționarea legislației fiscale, inclusiv contractând societatea civilă.	Fără schimbări
3. Constatarea încălcărilor și emiterea deciziei de aplicare a sancțiunii fiscale ar urma să țină de competența exclusivă a conducătorului sau a unui adjunct specializat pe aceste probleme. Concomitent cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, decizia ar putea fi supusă unui control prealabil din partea organului ierarhic superior.	Fără schimbări
4. Sistemul de beneficiere a reducerii de 50%, la achitarea amenzilor, trebuie să fie adaptat mai bine la specificul domeniului fiscal (absența contribuabilului din țară, aflare în deplasare etc.). Se propune concretizarea art. 234 (Absolvirea de răspundere pentru încălcarea fiscală) alin. (2) lit. b) în ceea ce privește începutul termenului reducerii de 3 zile lucrătoare cu sintagma „începând cu data următoare de la ziua înmânării deciziei asupra cazului de încălcare fiscală.	Fără schimbări
5. Ar putea fi preluate din legislația contravențională sau penală și adaptate la specificul domeniului fiscal situațiile care exclud ilegalitatea faptei, răspunderea sau situațiile care influențează asupra mărimii sancțiunii.	Fără schimbări
6. În cazurile care afectează semnificativ activitatea contribuabilului ar putea fi instituit controlul judecătoresc inopinat (obligativitatea organului fiscal de a confirma în termen de 24 ore prin hotărâre judecătorească legalitatea deciziei sale).	Fără schimbări
7. Principiul privind faptul că toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului din titlul I al Codului fiscal trebuie extins la procedura de examinare a cazurilor de încălcări fiscale, din titlul V al Codului fiscal.	Fără schimbări

Tema audierii publice/Recomandările Comisiei de experți	Progresul
8. În scopul instituirii unor mecanisme de rezolvare prejudiciară a disputelor fiscale, ar putea fi completată legislația în domeniul medierii sau elaborate mecanisme noi privind medierea fiscală.	Realizat parțial/În curs de realizare ¹
<i>În ce măsură sistemul educațional din Republica Moldova satisface nevoile de forță de muncă ale companiilor? (11 decembrie 2014)</i>	
1. Crearea unei platforme solide de dialog social între toți actorii implicați în proces (MMPSF, MEC, ANOFM, ME, ministerele de ramură, instituțiile educaționale, agenții economici) cu scopul elaborării prognozelor cât mai exacte în baza cărora se va stabili comanda de stat pentru diverse meserii/specialități /profesii. Revizuirea metodologiei de colectare a informației și sensibilizarea respondenților cu privire la importanța informației pe care o oferă pentru stabilitatea prognozei.	Fără schimbări
2. Actualizarea cu regularitate, în colaborare directă cu angajatorii, asociațiile profesionale și Comitetele sectoriale, a Clasificatorului Ocupațiilor RM, fapt care ar asigura transparența calificărilor, în ceea ce ține de conținutul, scopul și nivelul acestora, precum și relevanța lor pe piața muncii (ofertele de angajare existente).	Realizat parțial/În curs de realizare ²
3. Acreditarea programelor educaționale în toate instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic conform standardelor educaționale de calitate.	Fără schimbări
4. Crearea unui mecanism de facilitare a tranziției de la studii la muncă - realizarea practicii de producere cu durată extinsă la finele fiecărui an academic, astfel încât formabilii să acumuleze competențe practice suficiente pentru integrarea cu succes în câmpul muncii, iar perioada de practică realizată în ultimul an de studii să fie considerată ca și experiență de muncă.	Fără schimbări
5. Oferirea facilităților fiscale pentru companiile care oferă posibilități de stagii practice și pentru cei care angajează tineri specialiști.	Fără schimbări
6. Crearea centrelor de excelență pe domenii ocupaționale în baza instituțiilor de învățământ, ce ar oferi oportunități mai bune de formare, dezvoltare și evaluare a forței de muncă calificate.	Realizat parțial/În curs de realizare ³
7. Crearea unei rețele de centre de orientare profesională publice și încurajarea apariției celor private pentru a evita deciziile neinformate de carieră.	Fără schimbări
8. Realizarea unor schimbări în plan legislativ, care să sporească interesul agenților economici de a se implica în pregătirea specialiștilor (de ex., prin formalizarea dialogului, punerea în aplicare unui mecanism de facilitare care să determine agenții economici să se implice mai activ în dotarea școlilor profesionale și a colegilor etc.). Conlucrarea mai intensă dintre angajatori și instituțiile de învățământ ar presupune luarea în calcul a următoarelor opțiuni: • pregătirea specialiștilor de către instituțiile de învățământ la comandă, în dependență de necesitățile existente; • organizarea cursurilor de perfecționare pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ, în cadrul companiilor private; • monitorizarea instituțiilor de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate de către agenții economici în domenii specifice.	Realizat parțial/În curs de realizare ⁴

Tema audierii publice/Recomandările Comisiei de experți	Progresul
<i>Cum poate ghișeul unic să devină o soluție eficientă pentru serviciile publice prestate businessului la nivel local? (16 decembrie 2015)</i>	
1. Aprobarea Nomenclatorului competențelor autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea, cât și centrale;	Fără schimbări
2. Aprobarea altor acte necesare întru delimitarea clară a competențelor între APL de nivelul I și II și APC	Fără schimbări
3. Transferarea competențelor proprii APL odată cu transferul de resurse necesare	Fără schimbări
4. Consolidarea bazei de venituri locale proprii ale APL și a autonomiei de decizie asupra lor	Fără schimbări
5. Consolidarea autonomiei și a managementului financiar la nivelul APL, cu garantarea disciplinei financiare, creșterea transparenței și participării publice	Fără schimbări
6. Aprobarea Conceptului "Ghișeu Unic" – recomandat pentru toate autoritățile publice (inclusiv cele locale) care prestează servicii administrative	Realizat parțial/În curs de realizare⁵
7. Elaborarea și implementarea Registrului Electronic al Serviciilor Locale și Sistemului de Eliberare a Actelor Permisive. Aceste sisteme vor acoperi întregul ciclu de circuit al documentelor și a informației începând cu depunerea cererilor pentru obținerea serviciilor, prestarea serviciilor, circuitul documentelor atât în cadrul primăriei, cât și comunicarea și schimbul de informație cu serviciile desconcentrate, până la încheierea ciclului prin arhivarea documentelor.	Realizat parțial/În curs de realizare⁵
8. Utilizarea/aplicarea procedurilor/practicilor și metodelor inovative (deja existente și permise de legislația națională. Aceste practici și metode țin de TIC și de utilizarea procedurilor legale, cum ar fi: declarația pe proprie răspundere, principiul aprobării tacite și organizarea inspecțiilor și a controalelor „post-factum” etc.	Realizat parțial/În curs de realizare⁶

¹ Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2016-2018 prevede la punctul 36 „Crearea unui cadru instituțional independent pentru examinarea contestațiilor și remediarea disputelor comerciale cu agenții economici naționali în domeniul vamal și fiscal”. Modul de implementare a prevederii respective și gradul în care aceasta corespunde doleanțelor comunității de afaceri, exprimate în cadrul Audierilor Publice din iunie 2014, urmează a fi monitorizate pe măsura realizării acestora.

² La 1 ianuarie 2015 a intrat în vigoare noul Clasificator al Ocupațiilor din RM, care a înlocuit Clasificatorul aprobat încă în 1997. În noul Clasificator au fost reduse 860 de profesii și au fost incluse alte 1750 funcții noi. Acesta este obligatoriu pentru toți angajatorii, care își desfășoară activitatea pe teritoriul RM. Implementarea acestui Clasificator aliniază RM la standardele UE și facilitează mobilitatea forței de muncă. Potrivit autorilor, clasificatorul nou este un pas major în modernizarea sistemului de evidență a mobilității forței de muncă din Moldova și va ajuta atât în raportarea procesului de migrație în Moldova, cât și în crearea locurilor de muncă⁷.

⁷ <http://mbc.md/rom/news/social/noul-clasificator-al-profesiilor-au-fost-reduce-860-de-meserii/>

³ Prin HG nr. 1019 din 10.12.2014, Guvernul a instituit Consiliul coordonator național în domeniul învățământului profesional tehnic, a aprobat Regulamentul Consiliului și componența acestuia. Menționăm că din componența Consiliului coordonator național în domeniul învățământului profesional tehnic fac parte mai mulți reprezentanți ai asociațiilor membre ANB, precum și coordonatorul rețelei ANB, ceea ce reprezintă o recunoaștere a implicării și contribuției ANB în procesul de reformă a învățământului profesional tehnic. Iar prin Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr. 4-6.1 din 18.08.2014 a fost aprobat Regulamentul de funcționare a Centrelor de excelență în învățământul profesional tehnic și Proiectul cu privire la instituirea a 10 centre de excelență în învățământul profesional tehnic.

⁴ Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2016-2018 (p. 45) „Implementarea programelor de formare profesională și dezvoltare a competențelor antreprenoriale pentru diferite categorii de populație în corelație cu necesitățile pieței forței de muncă”. Progresul practic în implementarea acestei prevederi urmează a fi stabilit de edițiile viitoare ale raportului de monitorizare al ANB, pe măsură ce aceste acțiuni vor fi realizate efectiv.

⁵ La scurt timp după ultima Audiere publică, pe tema ghișeului unic la nivel local, Ministerul Economiei a prezentat soluțiile raportului: „Evaluarea fezabilității stabilirii unui organ de stat în calitate de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permissive”. Acestea au fost discutate în cadrul Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător, la 13 ianuarie 2016. Raportul prezintă o analiză a fezabilității serviciilor ghișeului unic pentru principalele acte permissive, eliberate la nivel central și local. Potrivit raportului, implementarea soluțiilor de ghișeu unic va reduce costurile administrative directe cu până la 46% sau cu 62 mil. lei anual (costurile administrative anuale totale suportate de agenții economici pentru obținerea actelor permissive au fost estimate la 136 mil. lei). În afară de aceasta, se estimează că costurile indirecte aferente timpului de așteptare pentru obținerea actelor permissive se vor reduce cu cca. 400 mii zile pe an, din totalul estimat de cca. 1,4 mil. zile pe an. Pentru standardizarea proceselor de eliberare a actelor permissive și asigurarea implementării ghișeului unic pentru acestea, va fi creat un sistem informatic unic. La prima etapă, sistemul va acoperi procesul de eliberare a 29 de acte permissive emise de autoritățile publice centrale (APC) și 7 acte permissive emise de autoritățile publice locale (APL) și 46 de licențe. Sistemul va permite extinderea graduală a serviciului asupra altor acte permissive, pe măsură ce și alte autorități își vor confirma angajamentul de a deveni o parte a Ghișeului Unic. Pentru aceasta, va fi dezvoltată Platforma Guvernamentală de Registre și Acte Permissive (PGRAP) oferită de Centrul de Guvernare Electronică. Sistemul de emitere a documentelor de autorizare va fi numit „Sistemul informatic de gestionare și eliberare a actelor permissive” (SIA GEP). Sistemul va fi constituit din două componente: componenta „front office”, care va servi drept interfață între solicitanți și va fi accesată prin Portalul guvernamental al serviciilor publice și Terminalele publice instalate în zonele din oraș cu trafic intens de persoane. Responsabilă de SIA GEP va fi Cancelaria de Stat, care va crea un departament separat responsabil pentru implementarea și monitorizarea funcționalității Ghișeului Unic. Operatorul tehnologic al SIA GEP va fi Întreprinderea de Stat „Centrul de telecomunicații speciale”. Serviciile fizice de tip „front office” vor fi prestate de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”. APL și autoritățile publice implicate în eliberarea actelor permissive, de asemenea, vor oferi servicii de tip „front office” și vor recepționa cererile pentru acele acte permissive de emiterea cărora sunt responsabile⁸.

⁶ La 25 februarie 2016 ME a lansat inițiativa de modificare a Legii nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior, care introduce procedura de obținere a autorizațiilor în comerț prin notificare. Potrivit proiectului de lege propus de ME, noua procedură va permite antreprenorilor să deschidă o afacere în domeniul comerțului în doar o zi, după depunerea notificării la autoritatea publică locală

⁸ <http://www.mec.gov.md/ro/content/raportul-privind-fezabilitatea-solutiilor-de-ghiseu-unic-pentru-principalele-acte-permissive>

sau în 15 zile dacă activitatea acestora implică anumite riscuri pentru viața și sănătatea consumatorilor, perioadă în care autoritățile competente, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) sau Centrul Național pentru Sănătate Publică (CNSP) vor efectua investigațiile de rigoare. Odată cu implementarea sistemului de notificare, antreprenorii vor putea economisi circa 43,3 mil. lei anual. În prezent, obținerea unei autorizații în comerț durează peste două luni și dosarul depus la primărie conține circa șapte acte permise, eliberate de diferite autorități. Trecerea la sistemul de notificări va permite agenților economici interacțiunea doar cu Primăria, care la rândul ei va transmite, prin ghișeul unic, tuturor instituțiilor, informații despre noul comerciant. Eficientizarea procesului va reduce numărul de documente necesare obținerii autorizației, de la 7 la 1 și a numărului de controale de la 5 la 1. Toate procedurile vor fi realizate prin intermediul unui soft specializat – e-Comerț interior⁹.

⁹ <http://www.mec.gov.md/ro/content/de-la-autorizare-la-notificare-solutia-ministerului-economiei-de-facilitare-afacerilor>

Concluzii și recomandări

Ca și în cazul rapoartelor precedente, constatăm că progresele în implementarea recomandărilor ANB sunt destul de modeste. Poate doar datorită perioadei mai mari de monitorizare în comparație cu rapoartele precedente, și numărul soluțiilor notate cu „realizat” și „realizat parțial/în curs de realizare” este mai mare acum. La fel, trebuie de avut în vedere că metoda de măsurare este una „cumulativă”, în sensul că drept perioadă de reper servește momentul formulării priorităților, recomandărilor și soluțiilor ANB, astfel că, de regulă, calificativele „realizat parțial/în curs de realizare” acordate în rapoartele precedente rămân valabile și pentru perioadele de monitorizare ulterioare. Totuși, chiar și în aceste condiții, trebuie să constatăm că progresele realizate sunt nesemnificative și în majoritatea absolută a cazurilor este vorba de acțiuni care doar parțial satisfac recomandările comunității de afaceri pe platforma ANB, sau se află în proces de realizare. Doar în cazul unei singure soluții din ANB 2012-2013 a fost posibil să constatăm realizarea sa în totalitate.

În cazul recomandărilor mai recente, și anume a celor emise în urma audierilor publice inițiate de ANB, perioada scursă de la formularea acestora a fost una mai scurtă, astfel că și progresul în implementarea acestora este unul mai modest în comparație cu prioritățile ANB 2012-2013, formulate cu 4,5 ani în urmă. În mare parte, acestea vor trebui să constituie obiectul monitorizării viitoare în cadrul ANB. Dar și complexitatea multor recomandări și soluții formulate de ANB în cadrul diverselor activități de advocacy face ca importanța viitoarelor procese de monitorizare să fie la fel de mare, de rând cu „perioadele de viață” diferite ale respectivelor soluții și recomandări.

În aceste condiții, la fel ca în cazul monitorizărilor precedente, reiterăm **necesitatea continuării eforturilor de advocacy ale rețelei**, inclusiv prin diversificarea instrumentelor utilizate, dar și prin utilizarea celor tradiționale din arsenalul ANB. Chiar dacă au trecut deja mai mult de patru ani de la momentul formulării priorităților ANB 2012-2013, multe dintre soluțiile formulate atunci rămân încă valabile. În plus, din cauza încetinirii ritmului reformelor, legate de crizele politice frecvente, dar și de discrepanțele încă foarte mari între intențiile proclamate ale politicilor publice și realizările concrete, necesitatea presiunii publice din partea societății civile este chiar mai înaltă ca înainte. Totodată, această necesitate este dictată și de caracterul în evoluție a economiei și a conjuncturii acesteia, care aduce mereu în prim plan noi priorități și provocări.

Valabilă, sau chiar mai importantă, rămâne și recomandarea de intensificare a **monitorizării și evaluării modului de implementare în practică a recomandărilor ANB**, așa cum discrepanța dintre prevederile documentelor de politici publice și rezultatele practice de pe urma implementării respectivelor prevederi se păstrează sau este chiar în creștere. În afară de propunerea din raportul precedent de **instituire a unui mecanism de monitorizare de către ANB a principalelor documente de politici publice referitoare la mediul de afaceri** (PAG, PA, FPMA, FPAC etc.), ar fi utilă și **diversificarea instrumentelor de monitorizare și evaluare**, prin elaborarea și măsurarea unor indicatori care să capteze efectele practice de la implementarea măsurilor de politici la nivelul economiei. Pentru aceasta, în arsenalul de instrumente al ANB ar trebui incluse sondajele la scară largă, care să capteze nu doar input-urile asociațiilor membre, ci și sentimentul mai larg al comunității de afaceri cu privire la efectele politicilor de ameliorare a climatului de afaceri și eficiența politicilor publice în acest domeniu.

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) “Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Iacob Hîncu 10/1, Chișinău
MD-2005 Republica Moldova
tel: 373 / 22 221844
fax: 373 / 22 245714
office@viitorul.org
www.viitorul.org